

ILMAILUALAN UNIONI IAU:N JÄSENLEHTI

Unioni

10.9.2010

NRO 4

Parrasta ennen _{s.3}

- 2 Pääkirjoitus
- 4 Mikä työ – ja millä ehdoilla?
- 6 ISS Aviatioin lisää työntekijöitä
- 6 Nort Hub ja Ametro järjestäytyvät
- 7 JHL:n lakko oli laillinen
- 7 Raideliikenteen ammatillinen yhteisjärjestö syntymässä
- 9 Lyhyt kääntö

10 Hapsu: Muuttuvat laulut

Juhami Haapasaari

- 12 Liiton kylpy- ja laulujuhlat Tallinnassa
- 14 Eläkeläisten vakuutukset
- 15 Isille uusi joustavampi ja pidempi vapaa
- 16 Työ ja hyvinvointi – työhyvinvointi
- 18 Jukebox: Pimeä tie – mukavaa matkaa
- 22 Työsuojelelun toimikausi vaihtui
- 24 Työttömyysturva koskeviin lakeihin tuli muutoksia vuoden alusta
- 27 Kolumni
- 29 Kynsinhampain
- 30 Tapaturmavakuutusmaksujenperusteet uudistuvat
- 30 Kuvakulma
- 31 Pellen päiväkirja

KANSIKUVA:

Parrasta ennen päivä mennyt, tuumii Kaarle-Herttua Marski Klaus Flemingistä. Kuva: Sanna-Albert Edelfelt-Kallio Idea: JM "Gillette" Koskinen

Unioni

Levikki 4400
14. Vuosikerta

Julkaisija
Ilmailualan Unioni IAU ry

ISSN
1795-2840 (Painettu)
1795-343X (Verkkoletti)

Päätoimittaja
Juha-Matti Koskinen
Puh. 040 766 9040
juha-matti.koskinen@iau.fi

Toimitussihteeri
Pekka Kainulainen
Puh. 040 528 8166
pekka.kainulainen@iau.fi

Toimituskunta
Markus Berg
Arto Kujala
Ari Miettinen
Vesa Suni
Tommi Toivola

Kirjeenvaihtajat
Pekka Hintikka
Erkki Luoto
Tuomo Oksanen
Sari Virta

Toimitus
John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI
Fax. (09) 47857 250

Osoitteenmuutokset
Liiton jäsenistön osoitteenmuutokset päivittyvät automaattisesti postiin/väestörekisteriin tehdyn ilmoituksen perusteella. Muut osoitteenmuutokset voi toimittaa mieluiten sähköpostitse osoitteeseen iau@iau.fi.

Ilmestyminen
Lehti ilmestyy v. 2010 kuusi kertaa.
Ilmestymisaikataulu sivulla 30.

Aineisto
Toimitus ei vastaa pyytämättä lähetyksistä aineistoista eikä palauta niitä.

Ulkoasu
Sign Design Oy/Sanna Kallio

Paino
Sälekarin Kirjapaino Oy
Somero

Parasta ennen

Vain puolen vuoden kestoinen työehtosopimus ja Barona Handlingin kanssa solmittu sopimus, jolla entisten Northportin ramp-työntekijöiden työsuhteita koskenut kiista saatiin viime vuoden lopulla ratkaistua, umpeutuivat viimeinen päivä elokuuta. Finnair-tekniikassa työnantajan ja viiden henkilöstöjärjestön yhdessä solmima vakautussopimus vanhenee puolestaan vuoden loppuun mennessä. Kaikkien näiden sopimusten, joko sisältöön, tai suorastaan syntymiseen antoi lentoliikenteen ennätysvaikea taloudellinen tilanne vahvan leimansa. Erityisesti kahdesta jälkimmäisestä voi todeta, että ne eivät olisi normaaliolosuhteissa koskaan tulleet edes keskusteluun, saati nähneet päivänvaloa.

Käytäessä keskustelua valistuneempien työnantajien kanssa, saa jotakuinkin kategorisesti ottaen kuulla aina saman analyysin ammattiliiton tehtävistä: ”Ensimmäisenä on luonnollisesti jäsenten edunvalvonta, mutta erittäin lähellä toisena on työllistävien rakenteiden ja ratkaisujen sekä löytäminen, että tukeminen.” Ei tässä periaatteessa sinällään ole moittimista ja siitä voi jopa olla yleisellä tasolla yhtä mieltäkin. Se mistä yleensä erimielisyys syntyy, ovat ne keinot, joilla näihin tavoitteisiin pyritään. Työehtosopimusneuvottelut ovat käynnissä ja siellä näitä kysymyksiä käytännön tasolla ratkotaan. Tämän hetkisestä neuvottelutilanteesta tekee puheenjohtaja **Haapasaari** selkoa sivulta 10 alkaen.

Mielenkiintoisen, joskin monessa tapauksessa ei-toivotun kierroksen, ovat tehneet RTG-yhtiöiden palveluksessa olevat työntekijät. Heistä valtaosa siirtyi joku vuosi sitten erään tunnetun kaupallisen ilmailun alalla toimivan kotimaisen valtionyhtiön palveluksesta, eri ulkoistusvaiheiden kautta, viime kesänä itsenäiseksi osaksi toista kaupallisen ilmailun alalla toimivaa kotimaista valtion omistamaa konsernia. Tilanteesta tekee IAU:n kannalta tärkeän se, että tässä jälkimmäisessä noudatetaan yrityskohtaista normaalisitovaa työehtosopimusta, joka on kustannuksiltaan edullisempi työnantajalle. On aivan päivänselvää, että yritysjärjestelyt eivät saa johtaa yleissitovan työehtosopimuksen kiertämiseen, vaan työntekijöiden työehtojen tulee olla taatut myös siirtymävaiheen jälkeen.

Työehtosopimusneuvottelutavoitteiden ja olemassa olevien työehtojen turvaamisen vuoksi, täytyy järjestömmä olla valmis vaikka vetämään parrasta. Siis noin kuvaannollisesti.

JM KOSKINEN

”

Ongelmat täytyy ratkaista ennen kuin ne homehtuvat käsiin.

MIKÄ TYÖ – ja millä ehdoilla?

■ Ilmailualan toimintaympäristö muutui rajusti lentoliikenteen- ja maapalveluiden vapauttamisen jälkeen 90-luvulla. Tämän jälkeen alalla on toiminut, toimii tälläkin hetkellä ja toimii luultavasti myös tulevaisuudessa yrityksiä, joilla siihen ei ole edellytyksiä. Tämä on paitsi liiketaloudellisesti surullista,

sillä se heikentää kaikkien alalla toimivien yritysten mahdollisuuksia kunnon tulokseen. Niin aivan erityisen ikävää niiden työntekijöiden kannalta, jotka työskentelevät näissä yrityksissä.

Tässä jutussa esiintyvät logot eivät suoraan viittaa näihin tapauksiin. Nimet takkien selissä ja trukkien kyljissä

vaihtuvat hitaammin kuin nimet kaupalehden protestilistalla.

Lentoliikenteen palveluja koskevissa töissä tulee noudattaa yleissitovaa Palvelualojen Toimialaliitto ry:n ja Ilmailualan Unioni IAU ry:n välistä työehtosopimusta.

JM KOSKINEN

▲ RTG-Joensuu menneen maailman logoilla.

kuvat: Arto Kujala

Ilmailualan suurimmat toimijat eivät...

...operoi enää säännöllisesti Maarianhaminaan.

Lappeenranta. Työ tiedossa, ehdot eivät.

ISS Aviation Oy: Lisää työntekijöitä maapalveluihin

■ Yli vuosi sitten SAS Ground Services Finland Oy:n liikkeenluovutuksen kautta maapalvelutoimintansa aloittanut ISS Aviation Oy lisää resurssejaan vastatakseen asiakslentoyhtiöidensä maapalvelujen kysynnän kasvuun ja varmistaakseen toimintansa laadun.

ISS Aviation on kertonut perustavansa toimintansa ennen kaikkea hyvään asiakaspohjaan ja pitkiin asiakkuussopimuksiin. Yhtiön mukaan sen toimintaedellytykset ovat vakaalla pohjalla ja työt turvattu 3–6 vuotta eteenpäin. ISS Aviationin handlingissa ovat mm. Blue1, SAS, Lufthansa, Austrian Airlines ja Norwegian Air Shuttle. Näistä ainakin Blue1 että Norwegian ovat ilmoittaneet lisäävänsä lentojaan syksyn kuluessa. Blue1 tarvitsee maapalvelutoimintoja useammalla eri lentoasemalla Suomessa. Norwegian operoi toistaiseksi ainoastaan Helsinkiin.

ISS Aviation on järjestänyt vastikään kaksi lähtöselvityskurssia, joista se saa palkkalistoilleen 16 uutta virkailijaa. Kuormauksen puolella tämän kesän työntekijöistä rekrytoidaan kymmenen työntekijää jatkamaan myös syksyllä.

Kirjautu jäsensivuille

■ Liiton jäsensivujen kautta saa tietoa mm. työehtosopimusneuvotteluista ja yrityskohtaisista sopimuksista. Sivuille voivat kirjautua kaikki jäsenet liiton kotisivuilta www.iau.fi. Ohjeet kirjautumiseen löytyvät sivun oikeasta yläkulmasta.

North Hub Services Finland Oy
ja Ametro Handling Oy:

Uudet toimijat järjestäytyvät

■ Monimuotoisia toimintansa laajentamissuunnitelmia mm. Suomeen esitellyt latvialainen lentoyhtiö Air Baltic on ulottanut oman maapalveluyhtiönsä, North Hub Services'in, toiminnan Helsinkiin. Maapalveluyhtiön Suomen toiminnoista vastaa yhtiö on nimeltään North Hub Services Finland Oy. Yhtiö on järjestäytymässä työnantajaliittoon ja on jättänyt jäsenhakemuksensa Palvelualojen Toimialaliitolle.

Vastaavasti North Hubin työntekijät ovat järjestäneet omaa organisointumistaan IAU:ssa. Yhtiön ensimmäiseksi pääläluottamusmieheksi on valittu **Janne Länsivire**.

North Hubia vieläkin uudempi toimija maapalveluissa yhtiönä on vastikään perustettu Ametro Handling Oy. Tosin yhtiö jatkaa emoyhtiönsä Ametro Oy:n jo aiemmin suorittamia maapalvelutoimintoja, joista merkittävin on jäänpoisto ainakin toiminnan alkuvaiheessa. North Hubin tapaan myös Ametro Handling on ilmoittanut hakevansa Palvelualojen Toimialaliiton jäsenyyttä.

Työntekijöiden edunvalvonnan kannalta ensiarvoisen tärkeää on valita uuteen yhtiöön pääläluottamusmies. Tämä mahdollistaa neuvottelut mm. yrityskohtaisista sopimuksista.

Pekka Kainulainen

Lentoasemalla on hiljaisempinakin aikoina hässäkkä.

Pekka Kainulainen

Rautieliäisten Liitto on yhdistämässä voimiaan ”kevyemmän” raideliikenteen kanssa.

Raideliikenteen ammatillinen yhteisjärjestö syntymässä

■ JHL ja Rautatieläisten Liitto ovat kesäkuussa allekirjoittaneet aiesopimuksen, joka tähtää uuden Raideliikenteen ammatillisen yhteisjärjestön syntymiseen JHL:n sisälle. Tavoitteena on rakentaa vahva uusi ammattijärjestökokonaisuus, joka voi edustaa laajasti maamme raideliikennettä.

Lopullisen päätöksen ammattijärjestökokonaisuuden syntymisestä, ns. perustamissopimuksen päättävät JHL:n osalta liiton syysedustajisto ja Rautatieläisten Liitossa liittovaltuusto. Liitot järjestävät ennen lopullisia päätöksiä

syksyllä 2010 yhteisen aluekierroksen, jossa jäsenille ja aktiivitoimijoille informoidaan liittofuusion keskeiset kysymykset.

Uusi liittokokonaisuus voisi aloittaa toimintansa vuoden 2011 lopulla. Raideliikenteen yhdistykset olisivat normaaleja JHL-yhdistyksiä ja kuuluisivat jäsenenä Raideliikenteen ammatilliseen yhteisjärjestöön. Uuden yhteisjärjestön jäsenet osallistuisivat normaalisti JHL:n edustajiston vaaliin 2011 lopulla.

Rautatieläisten liitossa on noin 14 000 jäsentä ja noin 70 yhdistystä.

Työtuomioistuin: JHL:n lakko oli laillinen

■ Työtuomioistuin on todennut Destian, Finavian, Labtiumin ja Ras-koneen 11.9.2009 toimeenpaneman työnseisauksen lailliseksi. Tuomioistuimen mukaan JHL:n työnseisauksella ei rikottu työehtosopimuslaissa säädettyä työrauhavelvoitetta, koska toimenpiteellä pyrittiin vaikuttamaan valtioelinten poliittiseen päätöksentekoon.

JHL järjesti vuosi sitten valtion omistamissa yhtiöissä syyskuussa puolen päivän mittaisen työnseisauksen, jolla pyrittiin vaikuttamaan eduskuntaan, jotta se ei antaisi Suomen hallitukselle valtuuksia myydä valtion omistamien yhtiöiden osakkeita. JHL:n mielestä tällaisen luvan antaminen merkitsisi mm. riskiä yhtiöiden ajautumisesta sijoitusyhtiöiden määräämisvaltaan ja verovaroilla rakennettavien teiden ja väylien rakentamisen kallistumiseen.

Liikenne- ja Erityisalojen Työntantajat ry katsoi, että kyseessä oli laitton työtaistelu ja haastoi JHL:n työtuomioistuimeen vaatien liitolle sakkoja työrauhavelvollisuuden rikkomisesta. Se väitti, että työnseisaus oli laitoin, koska se toteutettiin työehtosopimuksen voimassa ollessa ja kohdistui yhtiöissä toimeenpantaviin lomautuksiin ja muihin sopeuttamistoimiin.

JHL:n mukaan kyse oli poliittisesta työnseisauksesta joka kohdistui valtion omistajapolitiikkaan. Seisauksella pyrittiin vaikuttamaan eduskunnan päätöksentekoon, ei henkilöstön työehtoihin.

Työtuomioistuin velvoitti Liikenne- ja Erityisalojen Työntantajat ry:n korvaamaan JHL:n oikeudenkäyntikulut.

Ensimmäinen matkatarkastaja O. V. Civill Pispalasta v. 1921 • Turva perustettiin Olympian talossa v. 1910 • Turvan konttori v. 1940 • Palokuva v.1932

Sata vuotta keskinäistä vakuutusturvaa

Hämeen Työväen Keskinäinen paloapuyhdistys perustettiin vuonna 1910 Tampereella. Vuonna 1914 nimi muutettiin muotoon Suomen Työväen Keskinäinen Paloapuyhdistys Turva. Alku ei ollut helppo. Vuoden 1910 vuosikertomus kertoo: "Rahavarat ovat toistaiseksi antaneet johtokunnalle sangenvähän huolta siitä syystä, kun niitä ei ole, päinvastoin on yhdistyksellä velkaa perustamiskustannuksista".

– *Nyt sata vuotta myöhemmin vuonna 2010 Turvan vakuutusmaksutulo ylittää 75 miljoonaa euroa ja yhtiön vakavaraisuus on vahva.* • Vuonna 1940 Turva muutti ensimmäiseen omaan toimitaloonsa osoitteeseen Hämeenkatu 25, jossa edelleen sijaitsee yhtiön Tampereen keskuksen palvelutoimisto. Turvan nykyisen pääkonttori Tampereen Järvensivuntielle valmistui

vuonna 1991. Turvan ensimmäinen sivukonttori perustettiin Helsinkiin vuonna 1917. – *Vuonna 2010 Turva palvelee 23 palvelutoimistossa ja 31 palvelupisteessä eri puolilla Suomea.* • Ammattiyhdistysliikkeen ja Turvan yhteistyöllä on satavuotinen historia. Perustettiinhan Turva ammattiyhdistyksen talossa, luottamusmiesten toimesta, vakuuttamaan ennen kaikkea työväenyhdistysten omaisuutta. Tämä yhteistyö jatkuu edelleen. – *Turvassa on ammattiliit-tojen kollektiivivakuutusten kautta vakuutettuna jopa 650 000 palkansaajaa. Lukuisat ammattiliitot sekä ammatillinen keskusjärjestö SAK ovat myös Turvan omistajia* • Ulkotyöväenyhdistyksen talo on edelleen olemassa, se on jo pitkään tunnettu nimellä Olympian talo. Olemassa on myös Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva. Turvan tarina jatkuu.

www.turva.fi

Kiitos asiakkaillemme yhteisistä vuosista.

Johdon ja työntekijöiden yhteistyö huonontunut

■ Johdon ja henkilöstön välinen yhteistyö on SAK:laisten luottamusmiesten mukaan huonontunut noin neljänneksellä (24%) työpaikoista vuoden 2009 aikana. Osuus on nyt melkein 1990-luvun laman alkuvuosien tasolla. Vuoteen 2008 verrattuna niiden työpaikkojen osuus, jossa johdon ja henkilöstön välinen yhteistyö huononi, kasvoi viime vuonna seitsemällä prosenttiyksiköllä.

– Yhteistyön huononemiseen työpaikoilla saattaa osittain vaikuttaa hen-

kilöstön suuri vaihtuvuus ja runsas määräaikaisen työvoiman käyttö. Myös paikallisella sopimisella ja sopimuksissa esiintyneillä soveltamisongelmilla voi olla vaikutusta työpaikan ilmapiiriin, kertoo SAK:n luottamusmieskyselystä vastaava tilastoasiantuntija **Tytti Jäppinen**.

SAK:n luottamusmieskysely 2009 -julkaisu löytyy kokonaisuudessaan SAK:n nettisivuilta www.sak.fi.

Harmaan talouden torjunta on SAK:lle kynnyskysymys

■ – Kestävän talouskasvun ja työllisyyden ohjelmaan on saatava mukaan konkreettisia keinoja harmaan talouden torjumiseksi. Nämä ovat kynnyskysymys, joita ilman SAK tuskin voi olla hyväksymässä ohjelmaa, SAK:n järjestöjohtaja **Matti Tukiainen** toteaa.

Harmaan talouden ongelmia on käsitelty kestävän talouskasvun ja työllisyyden ohjelmaa valmistelemissa työryh-

missä, jotka ovat päättämässä työtään syyskuun puolessavälissä. Ongelmia on runsaasti muun muassa rakennus-, palvelu- ja kuljetusaloilla.

– Harmaa talous kytkeytyy usein – mutta ei aina – ulkomaisen työvoiman lisääntyneeseen käyttöön. Lainsäädännön ja valvonnan porsaanreikiä käyttävät hyväkseen erityisesti ulkomaille rekisteröidyt, Suomeen vuokratyövoimaa

Tietoa työtapaturmavakuutuksesta viidellä kielellä

■ SAK, STTK ja Akava ovat julkaisseet oppaan työtapaturmavakuutuksesta viidellä kielellä: suomeksi, englanniksi, venäjäksi, puolaksi ja viroksi. Oppaassa on ohjeita ja perustietoa työntekijän vakuuttamisesta työtapaturmien ja ammattitautien varalta. Opas on suunnatun sekä Euroopan unionin alueelta että

EU:n ulkopuolelta Suomeen töihin tuleville työntekijöille.

Suomessa työskentelevän vakuuttaminen työtapaturmien ja ammattitautien varalta -oppaat löytyvät pdf-muodossa SAK:n englanninkielisiltä sivuilta.

SAK, STTK ja Akava ovat jo aikaisemmin julkaisseet hankkeen puitteis-

Iloa ja elämyksiä

■ Fontana kohteet tarjoavat Sinulle majoitusta jäsenetuhintaan. Tarjolla on erilaisia majoitusvaihtoehtoja ympäri Suomea.

Varatessasi mainitse jäsenyydestäsi ja esitä voimassa oleva jäsenkortti vastaanotossa. Katso tarkemmin www.fontana.fi jäsenedet Ilmailualan Unioni.

Liittosi on neuvotellut mainitut hinnat sinulle toistaiseksi voimassa olevaksi.

välittävät yritykset. Seurauksena on satojen miljoonien verotulojen menetys, kaksien työmarkkinoiden synty ja tarpeettoman vastakkaisasettelun lisääntyminen suomalaisen ja ulkomaisen työvoiman kesken, Matti Tukiainen sanoi 29.8. Lappeenrannassa.

sa oppaan suomalaisista ammattiliitoista suomeksi, englanniksi, venäjäksi ja viroksi. Ammattiyhdistysliikkeen ABC -oppaassa on perustietoa suomalaisesta ay-liikkeestä, sen historiasta ja saavutuksista, työelämän sopimusten syntymisestä, ammattiliittoon liittymisestä ja liiton jäsenyyden eduista.

A Muuttuvat laulut

P
S
U

Lentoliikenteen palveluja koskevasta työehtosopimuksesta aloitettiin neuvottelut toimialan ollessa jälleen kasvussa. IAU:n uudistetussa neuvotteluproseduurissa korostuu ammattiosastojen asema sekä tavoitteiden asettelussa että päätöksenteossa. Vastapuolen joukoilla on vielä nieleskelemistä jo yksin omien aikaisempien päätöstensä jälkivaikutuksissa.

■ Viime keväänä IAU solmi historiansa lyhytkestoisimman työehtosopimuksen, kuusi kuukautta. Se päättyi elokuussa. Sopimusta edelsi viisi kuukautta kestänyt sopimukseton tila ja aika, jolloin lentoliikenteen toimiala oli ajautunut taloudelliseen taantumaan. Tämä oli tärkeä peruste solmia poikkeuksellisen lyhyt sopimus, mutta sopimuksen kestosta löytyy muitakin ulottuvuuksia.

Uudistus

Lyhyt sopimus tarjosi mahdollisuuden uudistaa työehtosopimuskierroksen valmistelu- ja neuvotteluproseduurimme nopeassa aikataulussa. Tavoitteena oli löytää keinot, joilla lentoliikenteen teknisissä palveluissa ja maapalveluissa työskentelevien ammattiryhmien ja niitä edustavien ammattiosastojen näkemykset työehtosopimuksen kehittämistarpeista toteutuisivat jatkossa tasapainoisemmin.

Uudistuksen keskiöön asetettiin ammattiosastoista muodostettavat TES-ryhmät. Tekniikan TES-ryhmä koostuu Ilmailutekniikan Ammattiyhdistys ITA ry 001:n ja Insta RepAir ry 003:n nimeämisestä jäsenistä. Maapalvelujen TES-ryhmän jäsenet ovat menneet Ilmailualan Maapalvelutyöntekijät ILMA ry 007, Suomen Siviililentoliikennevirka-lijoiden Liitto SSL ry 010 ja Siviililentoliikenteen työntekijät SLT ry 012.

Perinteisen valiokunta- ja hallitus-työskentelyn sijaan TES-ryhmät ovat koonneet esitykset ja neuvottelutavoit-

teet ammattiosastoilta tulneiden esitysten pohjalta. Ryhmien toiminta ei kuitenkaan rajaudu vain tavoitteiden asettamiseen, vaan niillä on aktiivinen osa myös neuvottelujen aikana. IAU:n hallituksen ohella TES-ryhmät arvioivat omalta kohdaltaan neuvottelujen etenemistä.

Tavoitteita

Uudella työehtosopimuksella tavoitellaan irtisanomissuojan parantamista. Tähän liittyvät esitykset irtisanomisajkojen jatkamisesta sekä työvoiman vähentämisjärjestyksen selkeyttämisestä konkreettisoin kirjauksin irtisanottaessa, lomautettaessa tai osa-aikaistettaessa työntekijöitä tuotannollisin ja taloudellisin perustein. Myös toimintaperiaatteesta, jossa ulkopuolisen työvoiman käytöstä luovutaan ensin, ennen kuin yritys vähentää omia työntekijöitä, halutaan kirjaus uuteen työehtosopimukseen.

Tekniikan töissä tärkeäksi tavoitteeksi on nostettu palkkausjärjestelmän kehittäminen vastaamaan nykyistä paremmin näiden töiden erityispiirteitä. Palkkataulukoon halutaan avata uusia palkkaluokkia uusien kriteerein. Osa kehittämistavoitetta on kokemusvuosisäijärjestelmän jatkaminen ulottumaan nykyistä kymmentä vuotta pitemmälle. Myös työkyvyn ylläpitoon halutaan kiinnittää huomiota parantamalla työntekijöiden mahdollisuuksia ylimääräisiin vapaapäiviin työuran loppupuolella.

Epättyypillisten työsuhteiden työehtoilla tapahtuvan kilpailun kitkemiseksi esitetään käytettäväksi erillisiä palkkataulukkoja silloin, kun kyseessä on osa-aikatyö tai määräaikainen työ, joka ei mahdollista henkilökohtaisen palkanosan määrittelemistä. Ongelmaan on tartuttu maapalvelutöissä. Uudistuksella tavoitellaan parannusta epättyypillisissä työsuhteissa olevien työntekijöiden asemaan. Samalla niiden taloudellinen houkuttelevuus työnantajan näkökulmasta vähenee suhteessa toistaiseksi voimassa oleviin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Vastapuoli

Vastapuoli uutta työehtosopimusta allekirjoitettaessa on edelleen Palvelualojen Toimialaliitto. Työnantajaliiton päätöksenteossa sen jäsenyritysten rooli vastaa monella tapaa ammattiosastojen asemaa IAU:ssa. Neuvottelupöydässä istuvat suurimpien jäsenyritysten edustajat. Päätösvalta jakautuu yritysten kesken niiden palkkamassojen perusteella.

Lentoliikenteen palveluja tuottavien jäsenyritysten määrä Palvelualojen Toimialaliitossa on kasvanut ripeästi. Kasvua ovat vauhdittaneet lentoyhtiöiden toteuttamat rakennemuutokset toimialalla. Työnantajaliiton suurin jäsen on edelleen Finnair-konserni, mutta sen painoarvo liitossa heikkenee jatkuvasti yhtiön keskittyessä niin kutsumaansa ydinliiketoimintaan. Jokaisessa ulkoistuksessa konsernin suhteellinen äänivalta työnantajayhdistyksessä kutistuu

ulkoistettujen työntekijöiden palkkamassan verran.

Vallasta luopuminen tuottaa myös tuskaa. Kumppanuussopimuksia on vaikea tehdä ilman ehtoa, jolla työehtosopimuksesta aiheutuvat kustannusten muutokset siirtyvät ulkoistetun palvelun tuottajalta ulkoistetun palvelun ostajalle

– kumppanilta lentoyhtiölle. Finnairin strategian ja etenkin ”toimitusjohtajatuomuskauden ydinliiketoimintastrategiapäätösten” kääntopuoli on toden totta otteen kirpoaminen työehtosopimus-pöydästä.

Tämä tosiasia on ollut neuvotteluissa tunnistettavissa ja toivon mukaan

myös tunnustettavissa vastapuolellakin ilman tarpeetonta draamaa. Työehtosopimus-pöydässä vanha vastakkainasettelun aika väistyy väijäämättä, uuden tieltä.

JUHANI HAAPASAARI
IAU:n puheenjohtaja

Liiton kylpy- ja laulujuhlat Tallinnassa

Ilmailualan Unioni ja ammattiosastot järjestivät tämän vuoden kesäpäivät poikkeuksellisesti aluevesirajan ulkopuolella Tallinnassa. Karavaani majoittui elokuisen 21–22 päivän yön satamassa sijaitsevassa Tallink Spa & Conference hotellissa.

Merja Kekkonen

Kiinni jätite. Unionin paparazzin haukankatseelta ei pääse piiloon.

■ Osallistujia oli mukana väljä laululavalinen, so. 172 henkeä. Mukaan mahtui myös niitä, joille liiton toimeliaisuudesta on joskus aivan oikeata haittaa. Ei. Tällä ei todellakaan viitata työnantajiin, vaan aktiivien perheenjäseniin ja ystäviin.

Ohjelmaan kuului tutustumiskierros kaupunkiin, kylpeä rymistelyä ja illalla päivällisen jälkeen karaoketanssit. Vaativien äänenavaus harjoitusten jälkeen laulajia riitti niin paljon, että varsinaiselle ohjatulle musisoinnille varattu aika loppui kesken. Tosin tämän jälkeenkin sitkein osa jatkoi perimmäisen kysymyksen selvittämistä: muuttuvat laulut, muuttuuko ihminen?

Ikävä kyllä nämä filosofiset opintopiirit eivät tuottaneet kirjallisia dokumentteja. Muistoksi jäi sentään muutama valokuva.

Minttu Stackelberg (Harri) Emauksen tiellä. Molemmat Servisarista.

sivun 13 kuvat: Arto Kujala

◀ Alpo ja Piia Laitinen Famista.

Bodia, sporttia ja tsemppistä. Jyrki "Väykkä" Väyrynen.

Peppina Heikinoja oli ensikertaa ke-säpäivillä Savonlinnassa vuonna 1998 kahden viikon ikäisenä.

Turvasta jatkuva matkustajavakuutus jopa 85-vuotiaaksi

Eläkeläisten vakuutukset

Suomalaiset ovat matkailukansaa. Aiemmin majoituttiin leirintäalueilla ja kesähotelleissa, nyt ovat suosittuja kylpylät ja erilaiset kuntokeskukset. Ulkomailta haetaan elämyksiä ja historian havinaa. Matkailu irrottaa mukavasti arjesta ja auttaa jaksamaan työssä.

■ – Mutta eihän matkailua tarvitse lopettaa, kun työura päättyy – päinvastoin, silloinhan sitä on aikaa pidempiinkin reissuihin, muistuttaa Turvan vakuutuspäällikkö **Riitta Yliviikari**.

Reissaajan kannattaa pitää matkustajavakuutuksensa ajan tasalla. Monissa matkustajavakuutuksissa on kuitenkin ikärajoituksia ja voi olla, että 70-vuotiaalle ei enää myönnetäkään matkustajavakuutusta. Tarkista ennen matkalle lähtöä omasta vakuutusyhtiöstäsi, että matkustajavakuutus on voimassa.

Ilmailualan Unionin jäsenvakuutuksessa vakuutettuina ovat osa-aikaeläkkeellä olevat jäsenet. Jos et ole jäsenvakuutuksen piirissä, kannattaa hankkia erillinen matkustajavakuutus.

Jatkuva vai määräaikainen matkustajavakuutus?

Jos matkustat useamman kerran vuodessa, kannattaa ottaa jatkuva matkustajavakuutus. Silloin ei tarvitse erikseen muistaa ottaa vakuutusta ennen matkaa vaan vakuutus on voimassa ympäri vuoden kaikilla matkoilla. Ulkomailla vakuutus on voimassa enintään 45 vuorokautta tai 3 kuukautta matkan alkamisesta. Jos matka kestää pidempään, täytyy yli menevää osuutta varten ottaa erillinen vakuutus.

Määräaikainen matkustajavakuutus on hyvä vaihtoehto, jos matkoja tehdään satunnaisesti.

– Määräaikaisen matkustajavakuutuksen voit ottaa kätevästi netissä, jos

sinulla on jokin voimassaoleva vakuutus Turvassa, kertoo Riitta Yliviikari.

Matkustajavakuutus jopa 85-vuotiaaksi saakka

Turvassa jatkuvan matkustajavakuutuksen voi ottaa alle 70-vuotias. Jatkuva matkustajavakuutus on voimassa sen vakuutuskauden loppuun, jonka aikana vakuutettu täyttää 70 vuotta.

– Jos vakuutetulla on kotivakuutus Turvassa, matkustajavakuutus on voimassa 85-vuotiaaksi saakka, Yliviikari sanoo.

Määräaikaisessa matkustajavakuutuksessa ei ole varsinaisesti yläikärajaa, mutta vakuutuksenottajan ikä vaikuttaa vakuutusmaksuun. Samoin matkakohde saattaa vaikuttaa maksun suuruuteen. Vakuutuksenottajalla pitää olla jokin voimassaoleva vakuutus Turvassa.

Matkustajavakuutus korvaa matkasairauden ja -tapaturman hoitokuluja. Lisäksi vakuutus korvaa matkan keskeytymisen ja peruuntumisen sekä matkalta myöhästymisen kuluja.

– Jos sairastut matkan aikana, voit ottaa yhteyttä SOS Internationaliin, joka palvelee Turvan asiakkaita suomen kielellä kaikkina vuorokauden aikoina. SOS:issa osataan yli 30 kieltä, mikä on hyvä etu, jos matkalainen sairastuu maassa, jossa tarvitaan tulkkausapua vaikkapa sairaalassa, Riitta Yliviikari opastaa.

Riitta Yliviikari Turvasta.

Mari Niemi

Terveys selvitys yli kolmen kuukauden matkustajavakuutuksiin

Vakuutettavan henkilön terveydentila vaikuttaa matkustajavakuutuksen myöntämiseen, kun vakuutusta haetaan yli kolme kuukautta kestäväälle matkalle. Tällöin matkustajavakuutus hakemuksen yhteydessä täytetään terveys selvitys.

Matkatavarat ovat vakuutettuina usein kotivakuutuksessa

Matkatavaralla tarkoitetaan matkalle mukaan otettua omaisuutta ja matkalla hankittua kodin irtaimistoon rinnastettavaa omaisuutta sekä passia ja matkalippuja. Matkatavaravakuutukseen sisältyy matkavastuuvakuutus. Matkatavara- ja matkavastuuvakuutusten vakuutusmäärät ovat matkakohtaisia. Erillisessä matkatavaravakuutuksessa ei ole omavastuuta.

Matkavastuuvakuutus korvaa yksityishenkilönä toiselle aiheutettuja henkilö- ja omaisuusvahinkoja, joista vakuutettu on korvaus vastuussa.

Turvan **laajan tason** kotivakuutuksissa (kuten Turva Isokoto) matkatavarat ovat vakuutettuina, joten et tarvitse erillistä matkatavaravakuutusta. Näissä vakuutuksissa omavastuu on sama kuin kotivakuutuksessakin.

– Jos sinulla on joku muu, kuin laajan tason kotivakuutus Turvassa, voit ottaa jatkuvan tai määräaikaisten matkatavara- ja matkavastuuvakuutuksen. Vakuutusta voi hakea myös Turvan internetsivuilta, Riitta Yliviikari vinkkaa.

Turvallista matkaa!

Kati Iharanta/TURVA

iStockphoto

SAK:n hallitus:

Isille uusi joustavampi ja pidempi vapaa

■ Nykyinen kolmen viikon isyysvapaa ja isäkuukausi tulisi korvata uudella joustavammalla ja pidemmällä isyysvapaalla, linjasi SAK:n hallitus elokuussa kokouksessaan. Uusi isyysvapaa voisi olla kestoltaan 10 viikkoa ja perhe saisi käyttää sen haluamaansa ajankohtana lapsen toisen ikävuoden loppuun mennessä.

Nykyinen isyysvapaan ja isäkuukauden muodostama kokonaisuus on perheille hankala ja epäoikeudenmukainen. Isäkuukauden käyttöön ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia pätkäntyöntekijäperheissä tai niissä perheissä, joissa molemmilla vanhemmilla ei ole työpaikkaa. Joustava isyysvapaa, jonka voisi pitää myös yhtäaikaaisesti äitiys- tai vanhempainvapaan kanssa, olisi mahdollisimman monen isän hyödynnettävissä ja toisi isien vanhemmuuden paremmin näkyviin työelämässä.

SAK:n hallitus esittää myös työnantajien rahoittaman vanhempainvakuutuksen käyttöönottoa. Vakuutuksen kautta voitaisiin tasata niitä suoria kustannuksia, jotka vielä jäävät

vapaalle jäävän vanhemman työnantajan maksettaviksi. Näin voitaisiin tasata nais- ja miesvaltaisten työpaikkojen työnantajille koituvia kuluja ja lisätä työelämän tasa-arvoa.

Pidemmällä aikavälillä vanhempainvapaa olisi ulotettava lapsen ensimmäisen ikävuoden loppuun saakka nykyisen noin 10 kuukauden sijaan. Lisäksi olisi löydettävä konkreettisia keinoja työn ja perhe-elämän parempaan yhteensovittamiseen. Tällä hetkellä lasten vanhemmilla on esimerkiksi mahdollisuus lyhentää työaikaansa, mutta mahdollisuutta käyttää vain harva. Jos osittaista hoitorahaa korotettaisiin ja myös kotihoidontukea maksettaisiin osittaisena, vanhempien arki helpottuisi lasten ollessa pieniä.

Vanhempainvapaajärjestelmän uudistamisen mahdollisuuksia selvitetään sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä, jonka määräaika päättyy tämän vuoden loppuun. SAK:n edustajana vanhempainvapaatyöryhmässä toimii sosiaalipoliittinen asiantuntija **Katja Veirto**.

Työ ja hyvinvointi – työhyvinvointi

■ Tässä jutussa, tai oikeammin tulevassa juttusarjassa, käsittelen työhön, hyvinvointiin ja ennen kaikkea työhyvinvointiin liittyviä asioita.

Työ ja hyvinvointi – ovat monella tavalla tärkeitä asioita lähes jokaisen elämässä. Erityisen kiintoisaksi asian tekee se, että jokainen meistä ymmärtää ja ajattelee nämä käsitteet omalla tavallaan.

Suurin osa meistä tekee elämänsä aikana työtä tavalla tai toisella. Työurat kestävät 25:stä aina yli neljäänkymmeneen vuoteen, ja työuria pyritään edelleen pidentämään.

Työ pyrkii ajatuksiimme myös vapaalla ollessamme. Ja sen vaikutus jatkuu myös siirtyessämme aktiiviuralta eläkkeelle, joten kaiken kaikkiaan työ määrittelee olemustamme ja muokkaa kuin huomaamatta merkittävästi elämäämme lähes kehdosta hautaan.

Miten tämä juttusarja muodostuu?

Aihe on ollut yksinkertaisinta jakaa kolmeen osakokonaisuuteen. Otsikossa mainittuihin sanoihin. Niiden käsitteleminen täysin erossa toisistaan olisi luonnollisesti keinotekoista, mutta yhdessä ne muodostavat selkeän rungon.

Jotta tämä jutustelu ei olisi pelkästään monotonista yksinpuhelua, olen luonut sähköpostiosoitteen, johon sinä, arvoisa lukija, voit lähettää oman mie-

lipiteesi, kommenttisi tai kertomuksesi omista näkemyksistäsi ja/tai kokemuksestasi aiheen tiimoilta.

Pyydän huomioimaan, että lähettämällä sähköpostin, hyväksyt samalla myös mielipiteesi julkaisun, joko osittain tai kokonaan. Joka tapauksessa kaikkia vastaanotettuja viestejä tullaan hyödyntämään. Jos erityisestä syystä et halua viestiäsi julkaistavan missään muodossa, tulee siitä mainita erikseen. Lähettämäsi viestit voidaan julkaista nimimerkillä, mutta viestin yhteydessä on oltava lähettäjän yhteystiedot. Nämä yhteystiedot ovat vain tekijän käyttöön. Muista mainita myös, jos haluat palautetta lähettämäsi viestiin henkilökohtaisesti. Lisäksi, jos et kirjoita yksityishenkilönä toivon sinun kertovan minkä järjestön jäsen olet, ja millä tavalla vaikutat työelämässä.

Viestejä voit lähettää seuraavaan sähköpostiin: tyojahyvinvointi@gmail.com

Julkaisuaikataulu

Juttusarja tulee julkaistavaksi syksyn 2010 ja kevään 2011 välisenä aikana. Sarja alkaa tällä johdannolla ja seuraa va juttu, joka käsittelee pääsääntöisesti työtä, julkaistaan lehdessä numero 5.

Hyvinvointia käsittelevä osuus tulee julkaistavaksi lehdessä numero 6, joulukuun alussa ja loput osuudet ensi kevään kuluessa. Kirjoittaja pidättää itsellään oikeuden muutoksiin.

Saatteeksi... Työ

Työ on laaja käsite, jolla kuvataan sekä vapaa-ajan toimeliaisuutta, että elannon hankkimista. Tässä juttusarjassa käsittelemme työtä lähinnä palkkatyön näkökulmasta, siitä josta saamme elantomme ja hyvinvointimme.

Mutta onko palkka työmme syvin ulottuvuus, vai onko työ ennen kaikkea itsensä toteuttamisen väline? Onko nykypäivän työssä eroa aikaisempaan verraten? Kenelle teemme työtämme, vai teetämmekö toisilla työtä?

Työ kuitenkin koetaan tärkeäksi ja sen riittämiseksi tehdään paljon työtä eri tahoilla, ministeriöitä myöten. Työhön liittyen on perustettu lukuisia kansainvälisiä järjestöjä, kuten ILO, YK:n alainen kansainvälinen työjärjestö (International Labour Organization), jonka tehtävänä on edistää perusoikeuksia ja parantaa työoloja, elinoloja, sosiaaliturvaa ja työllistymismahdollisuuksia.

Miten on työn laita Suomessa? Heinäkuussa työttömiä oli runsaat 200.000 ja avoimia työpaikkoja samaan aikaan vajaat 50.000. Asukkaita maassamme oli vuodenvaihteessa, 5.351.427 asukasta, joista työllistettyinä noin 2.410.000.

Hyvinvointi

Hyvinvointi. Mitä sillä tarkoitetaan? Onko se taloudellista, henkistä vai ruumiillista hyvinvointia, vai näiden yhdistelmiä? Miten hyvinvointia ylipääntensä

voidaan jakaa, missä määrin ja kenen toimesta?

Hyvinvointi on varmasti osittain kiinni yhteiskunnallisesta kehityksestä ja poliittisista valinnoista. Mutta toki myös itsestämme. Miten koemme ja näemme asioita, sekä mahdollisuuksistamme ohjata elämäämme haluttuun suuntaan. Joillekin hyvinvointi tarkoittaa hyvää toimeentuloa, toisille terveyttä ja hyvää elämää. Jotkut pitävät henkistä hyvinvointia taloudellista tärkeämpänä, kun taas toiset kokevat eri osa-alueiden tasapainoisen ryhmittymisen hyvinvointinsa edellytykseksi. Entä sinä, hyvä lukijani?

Työhyvinvointi

Työhyvinvointi sanana koostuu äsken mainituista käsitteistä. Mihin tällä sanalla viitataan ja mihin sitä tarvitaan? Onko se jokin nykyajan ”hömpötys”, pelkkä mitään tarkoittamaton sanahirviö? Toisaalta, jos tarkastellaan sanan perusosia, niin silloin meillä täytyy olla sana työ käytettävissä, eli työtä tehtävänä. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä. Tarvitaan lisäksi hyvinvointia, joten joudumme pohtimaan sen syntyhistoriaa.

Nautimmeko työssämme työhyvinvoinnista? Täyttyykö sanan merkitys kohdallamme? Millaisten kysymysten äärellä olemme, kun puhumme työhyvinvoinnista? Liittyykö se jotenkin työpanokseemme, jaksamiseemme, ammattitaitoomme ja niin edelleen? Kenen vastuulla on työhyvinvointi?

Kuvat ja teksti: Pekka Hintikka

Kirjoittaja on Unioni-lehden kirjeenvaihtaja ja työskentelee Finnair Technical Services Oy:ssä.

Lähde: tilastotiedot Työ- ja Elinkeinoministeriö, Tilastokeskus.

Gösta Sundqvist, osa 4

Pimeä tie mukavaa matkaa

Viisihenkinen perhe kuoli varhain lauantaiamuna valtatie 23:lla, lähellä P:n kaupunkia sattuneessa kolarissa. K:n kaupungin suunnasta tullut henkilöauto ajautui toistaiseksi tuntemattomasta syystä huomattavan suurella tilannenopeudella päin kalliioleikkausta. Auton kuljettaja, vuonna -71 syntynyt mies, hänen puolisonsa, sekä kaksi lapsista, menettivät henkensä törmäyksessä välittömästi. Perheen kolmas lapsi, neljä-vuotias poika, kuljetettiin medi-helillä vakavasti loukkaantuneena T:n keskussairaalaan, jossa hän kuitenkin menehtyi myöhemmin saman päivän iltana tajuihinsa palaamatta.

■ Onnettomuus päättyi television kotimaisten kanavien uutislähetysten ykkösaiteeksi. Seuraavan päivän Helsingin Sanomien a-osan etusivun täytti valokuva lähes tunnistamattomaksi murskautuneen vanhan farmari-mallisen henkilöauton luona itkevästä palomiehestä. Iltaapäivälehdet haastattelivat koko viikon sukulaisia, ystäviä ja paikallisia, jotka toivat kynttilöitä ja kukkia turmapaikalle. Piirrookset havainnollistivat tapahtumain kulkua hetki ennen törmäystä, ja liikenneturvan, sekä poliisin asiantuntijat antoivat lausuntoja.

Järkytyksestä tiivistyi vaikutelma kollektiivisesta, kansakunnan läpäisevästä surusta. Vaan onko yleispätevää murhetta olemassakaan? Se ainakin tiedetään varmasti, että yksilöön kohdistuva kaikenmusertava onnettomuus on.

Lähellä

Alku on kuvitteellinen, proosamuotoinen jatko-osa **Gösta Sundqvistin** kirjoittamaan pieneen tragediaan ilman sankareita, *Pimeä tie – Mukavaa matkaa*, jossa tekstin vaikuttavuus perustuu nerokkaaseen perspektiivin häivyttämiseen.

Tämänkaltainen tekniikka on yleensäkin luonteenomaista Sundqvistin **Leevi & The Leavings** -yhtyeelleen tekemälle tuotannolle. Siinä kuuliija ikään kuin tempaistaan lähes asianosaisena keskelle tapahtumasarjaa, ilman analyysin tai taustatietojen suomaan etäännyttävää helpotusta. Viimeinen selittävä säkeistö, jossa viitattaisiin suoraan yhteiskunnalliseen tai johonkin muuhun epäkohtaan jää puuttumaan. Juuri tällä tavalla teos eroaakin klassisen protestilaulun tai työvään laululiikkeen pe-

rinteestä, jossa yleensä on, vailla väärinymmärtämisen mahdollisuutta esitetty, sekä epäkohta, että usein myös parannusehdotus ongelman ratkaisuksi. Kun Varshavjanka-viisun riistäjän ruoska soittaa selkäpiin yllä alku-akordejaan, on sen välittämä viesti selvä. Mutta näissä olosuhteissa on vielä epävarmaa saammeko koskaan tietää selkeätä syytä siihen, miksi ydinperhe päättyi kauhistuttavaan ratkaisuunsa. Puhumattaakaan, että voisimme purkaa mieltämme syyttämällä jotain yksiselitteistä tahoa. Systeemi on epäilemättä mätä, mutta jää muotoa vaille. Kertoja toki viittaa useasti taloudellisiin vaikeuksiin, mutta kielteistä asuntolainanhakupäätöstä lukuun ottamatta niin epätasällisesti, että siitä on lähes mahdotonta vetää johtopäätöksiä.

Liikkeellä

Ihminen on osin harkitseva eläin. Ja erityisesti me, jotka olemme syntyneet ja eläneet maissa, jotka ovat roomalaisen oikeusjärjestelmän jälkeläisiä, olemme taipuvaisia suorastaan janoamaan syitä tapahtumain kululle. Vankka syy ja seurauksen opinkappaleisiin nojaava ajattelu ohjaa poliittista päätöksentekoaamme, siinä kuin yksilöidenkin valintoja. Korskeasti kutsumme sitä rationaaliseksi; järkipäiseksi ajatteluksi. Huomaamattamme kausaalisuuden pe-

riaate vaikuttaa laajasti myös suuren yleisön taiteellisiin mieltymyksiin. Romanttisessa komediassa pääparin on saatava toisensa, tai muuten lippulaukut autioituvat. Toimintaelokuvien ”pahista” odottaa sementtimylly tai suihkuturbiini loogisena rangaistuksena teoistaan, vaikka kaikki tietävät, että kun tosielämässä paha saa palkkansa, se varsin usein suoritetaan puhtaana käteen ilman asianmukaista ennakonpidätystä.

Ay-liikkeen suosio, ja sitä seurannut menestys maassamme on perustunut

sen omaksumaan kaksoisrooliin, sekä spontaanina, että etabloituneena subjektina. Yhtäältä se on ollut työpaikoille ulottuva läheinen tukija jäsenilleen. Toisaalta se taas on ollut yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttamaan pyrkivä asemansa vakiinnuttanut voimatekijä. Esimerkkinä ensimmäisestä käy luottamusmies- ja työsuojeluorganisaatio, ja jälkimmäisestä vaikkapa keskusjärjestöjen välinen neuvottelu- ja työryhmätoiminta. Jako ei tietenkään ole millään muotoa yksiselitteinen, mutta paikal-

listason toiminta vaatii nimenomaan läheisyyttä, läsnäoloa ja olosuhteiden tuntemista, kun taas yhteiskunnallinen taso edellyttää tiedon keräämistä, luettelointia, tutkimista ja siten väistämättä yksilöstä sekä yksityiskohdista etäännyttämistä. Asiaan kuuluu tietysti myös, että kun ay-liikettä julkisuudessa arvostellaan vaihtelevat argumentit näiden ääripäiden välillä. Otan esimerkin. Useimmilla on luultavasti muistissa viime kevättalvella ollut ahtaajien lakko. Silloin julkisesti esitetty moite kuului: voiko

pieni ammattiryhmä ottaa suurimman osan Suomelle elintärkeästä ulkomaankaupasta panttivangiksi ajaakseen omia etujaan? Kyseessä oli siis mitä tyypillisin paikallistason edunvalvontaan liittyvä kitkerä arvio. Erityisesti kannattaa muistaa, että kyseessä ei ollut niinkään palkkaukseen, kuin työsuhdeturvaan liittyvä kiista. Valtakunnallisen tason räksytys taas on peräisin siitä kenneleistä, jonka mielestä markkinat korjaavat aina kaiken, ja minkäänlaista sääteilyä tai ohjaamista, paitsi tietysti veroina kansalaisilta kerättyä ja kunnilta saatua muuta aineellista ja aineetonta tukea yrityksille, ne eivät tarvitse.

IAU, niin muodoin Unioni-lehti ja tämä juttusarja ovat vaatimaton osa suurta ay-liikettä. Tästä syystä emme voi, muuten kuin esteettisellä tasolla hyväksyä Sundqvistin tarinan selittämättömäksi jäävää aspektia. Nähdäksemme tarkemmin asioiden laidan ja olemuksen meidän täytyy piipahtaa...

Etäällä

Tarkastellessamme laulun tekstiä teemme karmaisevan huomion. Jos tie olisi valoisampi, ja viimeisen mutkan takana odottaisi mummola tai JukuJukumaa, voisimme olettaa kyseessä olevan tavallisen perheen tavallisen kesäretken. Tällä tarkoitan sitä, että kirjoittaja ei ole lähtenyt kehittelemään mitään erityistä kurjistumisorgiaa henkilöiden sä kehyskertomukseksi, niiltä niukoilta osin kuin hän edes sellaista on luonut. Havainto, osa säästöistä hupeni kuin it-

sestään, lienee arkipäiväinen lähes kaikille lapsiperheiden vanhemmille. Onko siis perusteltua väittää koko tarinan lähtökohtaa epäuskottavaksi? Olisihan sentään tullut vähän lihaa luiden ympärille, jos olisi edes mainittu normaalit epäilykset: työttömyys, syrjäytyminen, päihteiden väärinkäyttö, muut sairaudet ja niin edelleen. Ainakin pääroolissa olisi pitänyt olla hylätty yksinhuoltaja. Tuskin sentään yhteiskunnan perusyksikölle, ydinperheelle voi käydä näin onnettomasti kuin on kuvattu. Nehän kaiken muun lisäksi autoilevatkin, joten jonkinlainen normaali elämisen standardi on olemassa. Yhden lisäarvoituksen teoksen ympärille luo sen ilmestymisvuosi 1988. Silloinhan valtakunnassa oli kaikki vielä hyvin. Luoton hakeminen ulkomailta oli vasta vapautettu ja nappulaa tuli ovista ja ikkunoista.

Oletamus valheellisuudesta alkuaikasettamuksessa on väärä. Päinvastoin Sundqvistin selvänäkijämäinen teksti on nyt ajankohtaisempi kuin koskaan. Elinkustannusten nousu niin sanotussa ruuhkasuomessa asettaa yhä raskaamman haasteen tavallisten palkansaajien ostovoiman kasvulle, tai edes sen ylläpitämiselle. Asumisen loppumattomalta tuntuva kallistuminen kukkaroamme kurittavana tekijänä nousee tietysti omalle ylhäiselle tasolleen. Mutta on paljon muutakin. Kilpailu kiristyy ja perusasioiksi mieltämämme lähes ilmainen koulutus ja terveydenhuolto livahtavat yhä useammin suupielestä, kun

osa tarkoitushakuisista ekonomisteista esittelee kyseenalaisia tehostamistoiveitaan. Sosiaaliturva on näissä katsojain silmissä aivan menneen talven lumia. Kun tähän lisätään vielä lasten maailman kallistuminen käpylehmistä vempeliin, joiden nimeä 70-luvulla syntynyt ei osaa lausua. Harrastukset ja maallinen meno muu, johon on lähes ehdollistettua ottaa osaa ainakin jollain tasolla, jos haluaa tarjota jälkeläisilleen kohtuulliset edellytykset. Alkaa laulun hahmojen lopulliset valinnat tuntua pelottavan järkeenkäyville.

Haasteita riittää siis osalla tavallisesa työehtosopimuksen mukaisessa tois- taiseksi voimassa olevassa kokoaikaisessa työsuhteessa olevallakin. Tästä pääsemme tarkastelussamme yhtä sujuvasti kuin lakonisestikin vaiheeseen, jossa ainoastaan todetaan osa-aikaisten ja määräaikaisten työsuhteiden määrän jo tapahtunut huomattava kasvu työmarkkinoilla, sekä yritys laajentaa edelleen niiden käyttöä. Vuokratyöntekijöi-

Gösta Erik Sundqvist (s. 17.5.1957 Espoo – k. 16.8.2003 Espoo)

- Muusikko, lyriikko, radiopersoonaa, jalkapallo-entusiasti ja talonmies. Ei välttämättä tässä järjestyksessä.
- Useimmiten tulossa sieltä, minne muut eivät koskaan uskalla mennä. Joskus pukeutuneena tutu-hameeseen ja nappulatossuihin.

den epäsäännöllinen tulonmuodostus, muista työehdoista puhumattakaan. Ja sitten vielä päälle lomautukset, varsinkin toistaiseksi tehdyt, sekä massiivinen työttömyys. Mitä tästä pitäisi sanoa? Pimeä tie – mukavaa matkaa.

Poissa

Tutustuin viime kesänä, luulisin syys-täkin tuntemattomaksi jääneen, monikansallisen Prahassa perustetun filosofisen **Regnum hominis**-piirin (lat. Ihmisten valtio) ajatuksiin. Ryhmä lie-nee nimeään myöten saanut innoituk-sensa erityisesti **Sir Francis Baconin** (1561–1626) tuotannosta. Ohjelmaju-listuksessaan he pöyhkeilevät taistelevansa tieteellisen, esteettisen ja us-konnollisen vapauden puolesta, kuin viimeinen ateenalainen konsanaan, varmana lopullisesta voitostaan. Mo-nenlaisen hiukan tekoälyllisen saivarte-lun ohessa ryhmä käsittelee kuitenkin yhtä vartenotettavaa teemaa. Nimit-täin peruskysymystä: ”Onko ihminen valtiota, vai valtio ihmisiä varten?” Tä-mä asettamus ei luonnollisestikaan ole heidän omansa tai edes omaperäinen, vaan italialaisilta renessanssi-oppineil-ta surutta nysyitty. Kiinnostavin osuus ajatusrakennelmassa onkin siitä joh-dettu paralleeli suuryritysten suhteet-ta ja vastuusta, ennen kaikkea työntekijöihinsä, mutta myös valtioihin, joi-ta vaikutusvaltaisempia ne pian ovat. Ryhmän näkemysten mukaan elämme nyt kansallisvaltion häviämistä edeltä-vää vaihetta, jossa valtioita johdetaan kuin liikeyrityksiä, ja yritykset parhaan kykynsä mukaan yrittävät ottaa val-tion oikeuksia, kuitenkin ilman velvol-lisuuksia. Johtopäätökset, joita asiainti-lasta tehdään, ovat ajallemme tyypilli-sesti pessimistisiä.

Tämän saman näki Gösta Sundqvist jo 22 vuotta sitten. Eikä mutkat pime-ällä tiellämme sittemmin ole ainakaan oienneet.

teksti: JM KOSKINEN
kuvitus: SANNA KALLIO

Pimeä tie mukavaa matkaa

*Me ei saatu sitä asuntolainaa,
kun ei onnistuttu säästämään,
sitä minimimäärää sittenkään.
Osa asuntosäästöistä hupeni kuin itsestään.*

*Pidä silmät kiinni kun kaasuhajassa
lähdetään. Takapenkillä lapset nukkuu.
Ei pimeää tietämme valaise taivaalla
tähdetkään. Meidät mutkaan viimeiseen vie.*

*Jäädytät julma maa, kun emme enää nyt
jaksaneet. Meidät saa unohtaa, jos emme
tarpeeksi maksaneet.*

*Eikö vähempi riitä, ehkä pian meitä vaaditaan,
jopa hengitysilma maksamaan. Joku
tosissaan luulee sen olevan vain elämää.*

*Pidä silmät kiinni, kun kaasuhajassa
lähdetään. Takapenkillä lapset nukkuu.
Ei pimeää tietämme valaise taivaalla
tähdetkään. Meidät mutkaan viimeiseen vie.*

*Jäädytät julma maa kun emme enää nyt
jaksaneet, meidät saa unohtaa, jos emme
tarpeeksi maksaneet.*

*Me teimme kaiken väärin, tai ehkä oikeaa ei
ollutkaan. Jokin seinät vain sai kaatumaan.
Jää vain tyhjä tunne, kun elämässä häviää.*

*Pidä silmät kiinni, kun kaasuhajassa
lähdetään. Takapenkillä lapset nukkuu.
Ei pimeää tietämme valaise taivaalla
tähdetkään. Meidät mutkaan viimeiseen vie.*

*Jäädytät julma maa, kun emme enää nyt
jaksaneet. Meidät saa unohtaa, jos emme
tarpeeksi maksaneet.*

*Jäädytät julma maa, kun emme enää nyt
jaksaneet. Meidät saa unohtaa, jos emme
tarpeeksi maksaneet.*

Työsuojelun toimikausi vaihtui

■ Työsuojelutoimikuntien-, valtuutettujen ja asiamiesten toimikausi vaihtui vuoden alussa. Esittelemme tässä neljää uutta työsuojeluvaltuutettua.

Työntekijöiden valitsema työsuojeluvaltuutettu on työpaikalla keskeinen toimija työsuojelun yhteistoiminnassa ja työntekijöiden oikeuksien valvonnassa. Hänen edustaa työntekijöitä työsuojeluasioissa ja siksi hänen tulee perehtyä työpaikan olosuhteisiin ja työsuojelulainsäädäntöön, sekä työyhteisön tilasta kertoviin tietoihin. Valtuutettu toimii yhteistyössä linjaorganisaatioin esimiesten, työsuojelupäällikön ja työterveyshuollon, sekä työsuojeluviranomaisten kanssa. Tavoitteena on suojella työntekijöiden turvallisuutta, terveyttä ja työkykyä sekä ehkäistä terveydellisten haittojen syntymistä.

Barona Handling Oy: Työsuojeluvaltuutettu

VILLE KOSKENKORVA

■ Ville Koskenkorva tuli Finnairiin kesätoihin vuonna 1992. Ja sille tielle jäi, kuten niin moni muukin ilmailualalle erehtynyt. Finnairin maapalvelujen yhtiöittämisen myötä hän siirtyi myöhemmin Northport Oy:hyn. Finnair/Northport ulkoisti kuormaustoimintansa edelleen 1.12.2009 Barona Groupin tytäryhtiölle Barona Handling Oy:lle. Näin Helsinki-Vantaa lentoaseman ramp-aulessa aulakuormaajana työskentelevästä Ville Koskenkorvasta tuli Baronan työntekijä.

Työsuojeluvaltuutettuna hän aloitti uudessa yhtiössä helmikuun alusta 2010, mutta hänellä on yhdentoista

vuoden kokemus työsuojelusta työsuojeluasiamiehen tehtävän kautta.

– Työsuojelu on pitkäjänteistä puuhaa, jossa monetkaan asiat eivät muutu päivässä, eikä edes kuukaudessa. Osa syy tähän on meillä maapalvelussa se, että toimimme suurimmaksi osaksi Finnavian omistamissa tiloissa, Koskenkorva sanoo.

– Mikäli kaikki koko ketjussa: työntekijät, linjajohto, Finnavian vaikuttajat ym. ymmärtäisivät työympäristön tärkeyden työhyvinvoinnin taloudenkin kannalta, niin monet asiat saattaisivat liikahtaa nopeammin eteenpäin.

– Fyysisesti raskaassa työssä, jota tehdään välillä vaativissakin olosuhteissa, tulee väkisin työtapaturmia, mutta mielestäni jokainen ”turha” ennaltaehkäistävissä oleva työtapaturma on liikaa.

Markus Berg

Ville Koskenkorva

Markus Berg

Arto Mäenpää

Markus Berg

Mika Sarjanen

Finnair Engine Services Oy:
Työsuojeluvaltuutettu
ARTO MÄENPÄÄ

■ Arto Mäenpää on ollut töissä Finnairin tekniikassa jo 30 vuotta. Nimi firman katolla vaihtui vuoden alussa kun Finnair Engine Services Oy aloitti toimintansa. Yrityksen toiminta pitää sisällään lentokoneiden moottoreiden-, laskutelineiden- ja apuvoimalaitteiden korjauksen.

Mäenpää on ammatiltaan moottoriasentaja ja hän on työuransa aikana tehnyt pääosin sermetelpinnoituksia. Nykyisin hänen työssään on lisääntynyt laskutelineen ja "spinnerien" maalaus. Työsuojeluasiamiehenä hän aloitti 2007 ja siirtyi osittain työstä vapautetuksi työsuojeluvaltuutetuksi toukokuussa.

– Työsuojelun avulla on tarkoitus saada kaikille turvallinen työympäristö. Henkilökohtaisia suojaimia tulee käyttää, mikäli muuten ei saada terveysvaaroja torjuttua, Arto Mäenpää muistuttaa.

Finnair Technical Services Oy:
Työsuojeluvaltuutettu
MARKUS BERG

■ Markus Berg aloitti Finnairin palveluksessa lentokoneasentajana kesällä 1996. Kuluvaan vuoden alussa Finnair Oyj yhtiöitti tekniikkansa kahdeksi eri yritykseksi ja näin syntyi Finnair Technical Service Oy ja Finnair Engine Services Oy. Lentokonemekaanikona toiminut Berg aloitti näin päätöksen työsuojeluvaltuutetun tehtävän toukokuun alussa uudessa yhtiössä. Sen toiminta jakaantuu pääosin kahden osaan: lentokoneiden linjahuolto-toimintaan ja lentokoneiden korjaamotoimintaan. Aikaisempaa kokemusta työsuojelusta hänellä on työsuojeluasiamiehenä ja työsuojelukorttikouluttajana.

– Työturvallisuudesta hyötyvät kaikki, niin työntekijät kuin työnantajakin, ja tietysti ennen kaikkea työntekijöiden perheet, Markus Berg toteaa lyhyesti kysyttäessä työsuojelusta.

RTG Ground Handling Oy:
Työsuojeluvaltuutettu
MIKA SARJANEN

■ Mika Sarjanen aloitti keväällä 1988 Finnairin aulakuormauksessa kesätyöt. Tästä työura ilmailualalla lähti liikkeelle. Kesällä 1998 tapahtui siirtymisen laukkupojaksi tulopalveluun. Sieltä hän pääsi talvella lähtöselvityskursseille ja lyhyeksi ajaksi lähtöselvitykseen töihin. Sitten oli edessä paluu tulopalveluun tulopalveluvirkailijaksi. Kaikki tämä Finnairissa ja Northport Oy:ssä. Siirtyminen RTG:n palvelukseen tapahtui huhtikuussa 2007.

– Työelämässä työn ja sen tekijöiden suojele ovat tärkeitä asioita. Tällä Mikka Sarjanen tarkoittaa työpaikoista ja työntekijöistä huolehtimista.

– Terveenä työssä – projektille soisin mahdollisimman hyvää vastaanottoa valtion, eläkevakuutusyhtiöiden ja työnantajien keskuudessa, Mika Sarjanen sanoo.

PEKKA KAINULAINEN

Työttömyysturvaa koskeviin lakeihin tuli muutoksia vuoden alusta

Lakimuutoksista keskeisimpiä on se, että ensimmäistä kertaa työttömyyspäivärahaa saavien työssäoloehto lyheni 43 viikosta 34 viikkoon. Laki pakettiin sisältyi useita yksityiskohtia, jotka liittyvät muun muassa ansiopäivärahan tasoon ja korotusosien keston, aktiivitoimenpiteisiin kannustamiseen, lisäpäiväoikeuteen, sovitellun päivärahan maksamiseen ja vuorottelukorvauksen perusteisiin.

■ Jäljempänä on pyritty kertomaan työttömyysturvan kokonaisuus pähkinäkuoressa. Asian laajuuden takia tiivistäminen on kuitenkin ongelmallista, joten yksityiskohtaiset tiedot on hyvä katsoa esim. kassojen yhteiseltä työttömyysturvasivustolta www.tyj.fi, josta löytyvät perusteelliset tiedot.

Jäsenyys- ja työssäoloehto

Palkansaajakassan jäsenyysehto täyttyy, kun henkilö on ollut kassan jäsenenä eli vakuutettuna vähintään 34 edellistä viikkoa. Työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on ollut jäsenyyssajana 34 kalenteriviikkoa palkkatyössä (väh. 18 h/vko). Työn ei tarvitse olla yhdenjaksoista.

Oikeus ansiopäivärahaan

Ansiopäivärahaa maksetaan Suomessa asuvalle, työttömäksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon (TE-toimisto) ilmoittautuneelle henkilölle, joka on täyttänyt työttömyyskassan jäsenyys- ja työssäoloehdon jos hän on:

- kokonaan työtön
- lomautettu joko kokonaan tai osa-aikaisesti
- työnantajan aloitteesta osa-aikatyötä tekevä
- sivutoiminen yrittäjä

Omapastuu aika

Työttömyyspäivärahaa maksetaan viideltä päivästä viikossa omapastuuajan vähentämisen jälkeen. Omapastuu aika on seitsemän työtöntä päivää jolloin henkilö on ollut työttömänä työnhakijana.

Lomakorvauksen, irtisanoutumispaketin tms. jaksotus. Mikäli henkilöllä on kokoaikaisen työsuhteen päättyessä pitämättömiä vuosilomia, hänelle maksetaan lomakorvausta. Työsuhteen päättyessä maksettu lomakorvaus jaksotetaan päiväpalkan mukaan. Lomakorvauksen jaksotusajalta ei makseta päivärahaa. Samoin menetellään mahdollisten irtisanoutumispakettien yms. suhteen.

Karenssiajat

Mikäli henkilö on toiminnallaan itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen tai sen, ettei työsuhteen päättymistä seurauksena on TE-toimiston määräämä korvaukseton määräaika eli niin sanottu karenssiaika, jolta ei ole oikeutusta etuuteen.

Ansiopäivärahan suuruus

Palkansaajan ansiopäiväraha lasketaan työttömyyttä edeltävän, vähintään työssäoloehdon (34 vk) täyttävän ajan vaikiintuneesta palkasta.

Ansiopäiväraha muodostuu perusosasta, ansio-osasta ja mahdollisesta lapsikorotuksesta.

Summittaisen ennakkoarvion ansiopäivärahasi määrästä saat tai kassojen yhteiseltä työttömyysturvasivustolta www.tyj.fi löytyvällä laskurilla. On kuitenkin syytä korostaa, että laskenta on monimutkainen ja siihen vaikuttavat monet seikat, joten ansiopäivän lopullinen määrä selviää vasta hakemuksesi käsittelyn yhteydessä.

Ansiopäiväraha määritellään uudelleen aina, kun 34 kalenteriviikon työssäoloehto täyttyy. Samalla aloitetaan uusi 500 päivän enimmäisajan laskeminen. Uusi määrittely tehdään, vaikka entisessä 500 päivän laskurissa olisi maksamattomia päiviä.

Korotettu ansio-osa

Ansiopäiväraha voidaan maksaa korotettuna seuraavissa tilanteissa:

Tilanne 1. Työnhakija on ollut työssä yhteensä vähintään kolme vuotta ennen työttömyyspäiväraha-oikeuden alkamista. Tällöin ansiopäiväraha voidaan maksaa korotettuna työttömyyden alkaessa enintään 20 päivän ajan.

Tilanne 2. Henkilö osallistuu TE-toimiston kanssa sovitettuun työllistymistä edistävään palveluun, josta on sovitettu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Korotettua ansiopäivärahaa voidaan maksaa palvelun ajalta, kuitenkin enintään 200 päivää.

Tilanne 3. Työsuhte päättyy taloudellisista tai tuotannollisista syistä tai henkilö itse irtisanoo työsuhteen loma-autuksen kestänyt yhdenjaksoisesti yli 200 päivää. Lisäksi hakijalla on ennen työn menettämistä työssäoloaikaa vähintään 20 vuotta ja hän on ollut

lut työttömyyskassan jäsenenä vähintään viisi vuotta. Tällöin korotettua ansiopäivärahaa voidaan maksaa enintään 100 päivän ajan.

Työllistymistä edistävistä palveluista kerrotaan tarkemmin jäljempänä.

Muutosturvan ansio-osa.

Ansiopäivärahaan voidaan maksaa muutosturvan ansio-osaa, mikäli työnhakijalle on laadittu muutosturvaan liittyvä työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma TE-toimistossa. Muutosturvaan liittyvän suunnitelman laatimista pitää pyytää itse TE-toimistolta viimeistään 30 päivän kuluessa työsuhteen päättymisestä, lomautusilmoituksen antamisesta tai siitä, kun lomautus on kestänyt 180 päivää. Muutosturvan ansio-osaa voidaan maksaa työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan merkityn, työllistymistä edistävän palvelun ajalta.

Pääsääntöisesti muutosturvan piiriin kuulumisen edellyttää, että työntekijän työsuhde on irtisanottu tuotannollisista tai taloudellisista syistä ja hänellä on ollut työssäoloaika vähintään kolme (3) vuotta yhden tai useamman työnantajan palveluksessa. TE-toimisto selvittää, kuuluuko työhakija muutosturvan piiriin.

Muutosturvan ansio-osa on hieman korkeampi, kuin em. korotettu ansio-osa.

Ansiopäiväran enimmäismaksuaika

Ansiopäivärahaa maksetaan viideltä päivältä viikossa ja enintään 500 työttömyyspäivältä. Enimmäisaika nollataan aina kun 34 kalenteriviikon työssäoloaika täyttyy. Mikäli työttömyys jatkuu 500 päivän täytyttyä, henkilö voi hakea Kansaneläkelaitokselta työmarkkinatukea. Tällöin työmarkkinatukea maksetaan 180 päivältä ilman tarveharkintaa.

Uuden 500 päivän ansiopäivärahauden saamiseksi henkilön tulee olla 34 kalenteriviikkoa työssäoloaikaan täyttävässä työssä.

Lisäpäiväoikeus

Työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa myös 500 päivän enimmäisajan jälkeen niin sanottuina lisäpäivinä seuraavissa tilanteissa:

– Jos vuonna 1949 tai sitä ennen syntynyt henkilö täyttää 57 vuotta ennen kuin hänen enimmäisaikansa täyttyy, hänelle voidaan maksaa ansiopäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta. Sen jälkeen hänellä on mahdollisuus hakea työttömyyseläkettä

– Jos vuosina 1950-1954 syntynyt henkilö täyttää 59 vuotta ennen enimmäisajan täyttymistä ja henkilöllä on enimmäisajan täytyessä työssäoloaika vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana, voidaan hänelle maksaa ansiopäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta.

– Jos vuonna 1955 tai sen jälkeen syntynyt henkilö täyttää 60 vuotta ennen enimmäisajan täyttymistä ja hänellä on enimmäisajan täytyessä työssäoloaika vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana, voidaan hänelle maksaa ansiopäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta.

Soviteltu ansiopäiväraha

Mikäli henkilö on osittain työllistynyt, voidaan työttömyyspäiväraha maksaa niin, että saatu tulo otetaan huomioon ja hänelle maksetaan soviteltua työttömyyspäivärahaa.

Soviteltua työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa henkilölle,

- joka tekee osa-aikaista työtä työnantajan aloitteesta
- jonka päivittäistä tai viikoittaista työaikaa on lyhennetty lomautuksen johdosta
- joka on vastaanottanut enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyön
- jolla on tuloa sivutoimisesta yritystoiminnasta tai omasta työstä

Työllistymistä edistävät palvelut

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata työnhakijan työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden ajalta maksetaan työttömyyssetuutta. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat mm. työvoimapoliittinen aikuiskoulutus ja omaehtoinen opiskelu. Työttömyyssetuutta maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta karensiajasta huolimatta. Myös omavastuu-aika kuluu työllistymistä edistävien palvelujen aikana, eli etuutta maksetaan omavastuujasta huolimatta. Työttömyyssetuuden lisäksi työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen ajalta maksetaan ylläpitokorvausta, josta lisää jäljempänä.

TE-toimisto toimittaa työttömyyskassalle lausunnon, jossa kerrotaan, mihin palveluun eli toimenpiteeseen työnhakija osallistuu. Kassa maksaa hakijalle työttömyyssetuutta TE-toimiston lausunnon perusteella. Lisätietoja eri palveluista, niihin hakeutumisesta ja kouluttautumismahdollisuuksista saa TE-toimistoista.

Ylläpitokorvaus

Useimpien työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan työttömyyssetuuden lisäksi verotonta ylläpitokorvausta. Ylläpitokorvaus on tarkoitettu ateria- ja matkakustannusten korvaamiseen.

Ylläpitokorvauksen suuruus on 9 euroa päivältä. Korotettu ylläpitokorvaus on 18 euroa päivältä.

Korotettuna ylläpitokorvaus voidaan maksaa silloin, kun henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun työssäkäyntialueensa ulkopuolella tai kun henkilö osallistuu kotikunnan ulkopuolella järjestettävään palveluun ja hänelle aiheutuu osallistumisesta matkajatkustannuksia.

Vuorottelukorvaus

Vuorotteluvapaa on järjestely, jossa kokoaikatyössä ollut henkilö siirtyy työnantajansa kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti vuorotteluvapaalle ja työnantaja palkkaa samaksi ajaksi TE-toimistossa työttömänä työnhakijana olevan henkilön. Vuorottelukorvauksen saamisen edellytyksenä on, että vuorotteluvapaalle jäävällä henkilöllä on ennen vuorotteluvapaan alkamista ollut eläkevakuutettua työssäoloaikaa vähintään kymmenen vuotta ja että työsuhte samaan työnantajaan on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 13 kuukautta ennen vuorotteluvapaan alkamista.

Vuorottelukorvauksen täysi määrä on 70 prosenttia siitä ansiopäivärahasta, johon henkilöllä olisi oikeus työttömäksi jäädessään. Vuorottelukorvaukseen ei sisälly eikä sen suuruutta laskettaessa oteta huomioon lapsikorotuksia. Vuorottelukorvaus on 80 prosenttia päivärahasta, jos vuorottelijalla on vähintään 25 vuotta eläkevakuutettua työhistoriaa ennen vuorotteluvapaan alkamista.

Vuorotteluvapaan on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään 90 kalenteripäivää ja se saa kestää yhteensä enintään 359 kalenteripäivää. Vuorotteluvapaan voi jaksottaa vähintään 90 päivän pituisiin jaksoihin.

Sosiaalietuuksien vaikutus

Muut sosiaalietuudet voivat vaikuttaa työttömyyskassan maksamiin etuuksiin. Osa etuuksista estää, osa vähentää täysimääräisesti ja osalla ei ole mitään vaikutusta kassan maksamiin etuuksiin. Hakemuksiin pitää aina liittää päätös muun sosiaalietuuden saamisesta. Tarkempaa tietoa eri etuuksien vaikutuksesta saat työttömyyskassoista tai kassojen yhteiseltä työttömyysturvastuvustolta www.tyj.fi

Etuuksien takaisinperintä

Mikäli etuuksia on maksettu aiheettomasti tai liikaa, päätökset oikaistaan ja perusteettomasti maksetut etuudet peritään takaisin. Jos etuutta haettaessa on jätetty ilmoittamatta sen saamiseen vaikuttavia tietoja, esimerkiksi työssäolo, yritystoiminta tai sosiaalietuuksien saaminen, syyllistyy henkilö työttömyysturvavirikkomukseen.

Etuuden takaisinperinnän lisäksi henkilölle voidaan antaa huomautus, varoitus tai viime kädessä hänet voidaan erottaa kassan jäsenyydestä. Lisäksi työttömyyskassan tulee ilmoittaa kaikki tahalliset etuuksien hakemiseen liittyvät väärinkäytökset poliisille.

Ennakonpidätys työttömyyssetuudesta

Työttömyyskassat saavat jäsentensä ennakonpidätystä koskevat tiedot suoraan verottajalta. Jos etuuden saaja hakee muutosta pidätysprosenttiin, muutoksenverokortti toimitetaan työttömyyskassaan alkuperäisenä.

Ansiopäivärahan laskeminen

Summittaisen ennakkoarvion ansiopäivärahasi määrästä saat tai kassojen yhteiseltä työttömyysturvastuvustolta www.tyj.fi löytyvällä laskurilla. On kuitenkin syytä korostaa, että laskenta on monimutkainen ja siihen vaikuttavat monet seikat, joten ansiopäivän lopullinen määrä selviää vasta hakemuksesi käsittelyn yhteydessä.

Tapaturma- vakuutus- maksujen perusteet uudistuvat

■ Vakuutusyhtiöiden on määriteltävä työtaturmavakuutusten maksut siten, että ne ovat kohtuullisessa suhteessa tapaturma- ja ammattitautiriskien sekä odotettavissa oleviin korvauskustannuksiin.

Määräytymisperusteita on sovellettava yhdenmukaisesti kaikkiin vakuutuksenottajiin. Maksuja määriteltäessä on varmistettava, että vakuutettujen edut turvataan.

Vakuutusmaksuissa on otettava huomioon työnantajan ennaltaehkäisevät työturvallisuustoimet. Tällä hetkellä tämä velvoite koskee vain suuria yrityksiä. Muutoksella pyritään kannustamaan myös pieniä ja keskisuuria yrityksiä nykyistä tuloksisempaan työtaturmia ehkäisevään työhön.

Tapaturmavakuutusmaksuja koskevaa yksityiskohtaista sääntelyä vähentämällä pyritään edistämään tapaturmavakuutusyhtiöiden välistä kilpailua. Näin on mahdollista kehittää nykyistä joustavammin erilaisten yritysten tarpeisiin sopivia vakuutusmaksujärjestelmiä. Samalla laajennetaan vakuutusyhtiöiden oikeutta saada vakuutustarjouksen tekemiseen tarvittavat työnantajan palkka- ja tapaturmavahinkotiedot.

Suurvahingoista aiheutuvat 75 miljoonaa euroa ylittävät korvauskustannukset siirretään kaikkien tapaturmavakuutusyhtiöiden yhteisesti rahoitettavaksi.

Laki tulee voimaan 1.1.2012. Suurvahingon rahoittamista koskeva muutos tulee kuitenkin voimaan jo 1.1.2011.

Kenen lauluja laulat – tänään?

Nykypäivän liikemaailmassa tuntuu sattuvan ja tapahtuvan alati kiihtyvällä tempolla. Työntekijälle tämä tarkoittaa pysyviä vaikeuksia pysyä mukana kaikissa käännteissä. Monella on saattanut teekuppi läikkyä syliin iltautistien aikaan, havaitessaan työnantajayrityksensä ulkoistavan hänet seuraavana päivänä. Pörssiyhtiöitä koskevat säädökset uudelleen järjestelyjen tiedottamisesta on tehty palvelemaan ainoastaan markkinoita. Yksittäisen työntekijän osaksi koituu lähinnä jäädä syli märkänä ihmettelemään, minkä firman hommiin hän seuraavana päivänä on menossa. Suurin jännitys kohdistuu luonnollisesti siihen, tarvitseeko menä ollenkaan.

Tämän kaltaiset yritystoimet koeaan työntekijöiden keskuudessa hyvin aggressiivisina. Ja mitä perusteellisemmin henkilö on sitoutunut entiseen työnantajaansa, ja työhönsä ylimalkaan, sitä ahdistuneemmat ovat yleensä tunnelmat. Kertaheitolla hän huomaa olevansa vain shakki-pelin moukka suuremmissa kuvioissa. Inhimillinen reaktio on todeta, että vähempikin ”tsemppaaminen” olisi riittänyt siihen missä nyt ollaan.

Alkujärkytyksestä hieman toivuttuaan, joskin vahvaa identiteettikriisiä edelleen potien, työntekijä alkaa pohtia syitä tehtyyn mullistukseen. Sillä onhan kaiken takana varmasti oltava jokin järkeenäkö suunnitelma. Aikaa kuluu,

mutta merkkejä *kustannuskilpailukyisemmästä* toiminnasta ei vaan ala näkyä. Eikä työn laatukaan ole kohenunut. Tässä vaiheessa alkaa työntekijän usko lopullisesti horjua, sekä entiseen työnantajaansa, hypoteettiseen nykyiseen asiakkaaseen, että uuteen työnantajaansa.

Oliko todella kaiken takana sittenkin vain joskus jossain sovitun salaisen strategian mukainen pörssikilven kiillottelu haettaessa parempaa tuottoa palkkalistoilla olevaa työntekijää kohti? Vai oliko kyseessä uusi uljas yrittämisen malli, josta on mahdotonta sanoa mihin se perustuu, mutta ei ainakaan olemassa oleviin tosiasioihin? Ja, jolla ei kaiken lisäksi ainakaan näytä olevan erityisempiä eväitä menestymiseen alalla.

Niin tai näin, ulkoistamisissa ja yrityskaupoissa ilmailun maapalveluissa, alalla jolla toimin, on kauppatavarana lähinnä työntekijät. Keskeisintä kaupan onnistumisen kannalta on siis se, miten työntekijät asian kokevat ja miten heidät onnistutaan sitouttamaan ja motivoimaan uuden työnantajan leivissä. Kilpailu lentomatkustajista on nykypäivänä muuttunut entistäkin kovemmaksi, ja siinä ei varmasti pärjää ilman motivoituneita ja aidosti sitoutuneita työntekijöitä läpi palveluketjun, joka ei ole katkennut.

MARKKU ELOMAA

Kirjoittaja on IAU:n hallituksen jäsen ja Northport Oy:n pääluottamusmies

Arto Kujala

”

Maapalveluita koskevissa järjestelyissä keskeisin kauppatavara ovat työntekijät.

Teemme sen mahdolliseksi

Oletko varmistanut, että sinulle jää rahaa asunnon oston jälkeen myös autoon?

Kartoitetaan yhdessä kokonaistilanteesi asuntolainan oton yhteydessä.
Näin sinulle jää rahaa nauttia elämästä myös asunnon oston jälkeen.
Meiltä saat hyvät neuvot ja hyvät hinnat.

Soita 0200 3000 (pvm/mpm) ma–pe 8–20 tai tule käymään konttorissamme.
Löydä sinulle sopiva asuntolaina osoitteesta nordea.fi/asuntolaina.

Nordea Pankki Suomi Oy

Nordea

Asosiaalinen media

Tuli ydintalvi, pystytuuli, syökyvirtaus, rekikelit ja muita uudesta raamatun käännöksestä unohtuneita ihmiskuntaa vaivaavia vitsauksia. Facebook (eng. kasvokirja) sulkeutui maailman laajuisesti 15 minuutiksi. Ajatelkaa. Mikä lopun aikain kauhistuksen turmelus. Tuon hirmuisan hetken ajan yli puolella miljardilla ihmisellä, jolla ei ole mitään järkevää tekemistä, ei ollut yhtään *mitään* tekemistä.

Ei syytä huoleen. Tarina oli keksitty. Pakistanissa on tulva häätänyt miljoonia ihmisiä kämpiltään, mutta internetissä toimivissa yhteisöpalveluissa on katastrofista jo loppumaton määrä valokuvia ja perustettuja tukiryhmiä. Ihimillisesti ottaen kaikki voitava on siis tehty. (**Taimi Tarha** ja 5 muuta tykkäävät tästä.)

Jos siellä lukijoiden joukossa nyt vielä on näitä museosta karanneita muumioita, jotka eivät tiedä mihin äskeinen suluissa ollut kommentti viittasi. Niin kyse on tietysti jo mainitun facebookin ilmoitustaululla tapahtuvasta sympatian osoituksesta jollekin hankkeelle. Käytännössä se tapahtuu seuraavasti. Jarpa kommentoi – kauhea kankkunen. Sepi ja 450 muuta vastaavat hyväksyvästi virtuaalipeukaloaan kohottamalla. Tämä on pelkistettynä se nerokas apparaatti, jolla 26-vuotias yhdysvaltalainen ohjelmistosuunnittelija **Mark Zuckerberg** ansaitsi historian nuorimpana ihmisenä yli miljardi dollaria. Ohjelma oli alun alkaen yliopisto-

kampuksen sisäinen, josta se levisi kulovalkean tavoin kaikkialle maailmaan. Alkuperäinen tarkoitus oli siis vain saada muutama ujouttaan punasteleva finnish nörtti edes auttavan seuralliseksi, jotta he voisivat tehdä tyttöihin vaikutuksen. Ja mikä onkaan siinä hommassa parempi apu kuin miljardi dollaria?

Nappi juttu. Yksi mutta.

Meitä naama pysyvästi norsun genitaalialue muistuttavaan ilmeeseen jämähtäneitä sosiaalisesti kyvyttömiä mörköilijöitä on huomattavan suuri osa ihmiskunnasta. Olemme vasta oppineet puhumaan itseksemme julkisella paikalla (kännykän hands free-laite). Ja nyt jo pitäisi rientää riemuitsemaan jokaisen puolittutun valopään kanssa verkossa siitä, että sen kakara on oppinut käymään potalla.

Hätä ei ole tämän näköinen. Liity sinäkin asosiaaliseen mediaan. Eikä tule edes kalliiksi. Näin se tapahtuu. Tarvitset ainoastaan simahtaneen tietokoneen näytön (hajonnut televisiokin käy). Kannat sen paikkaan, jossa tiedät varmasti saavasi olla rauhassa. Alat synkistellä itsekseksi pimeälle kuvaruudulle.

Vinkkinä edistyneemmille. Jos käytössäsi on riittävästi tilaa, kaksi laitetta ja puoliso. On parisuhteeseen kuuluva perinteinen mykkäkoulukin helppoa päivittää näin nykypäivän hektisiä vaatimuksia vastaavaksi. Kannatte vain laitteet paikkaan, jossa tiedätte saavanne olla rauhassa toisiltanne jne.

LEO BARDY

”

Nörtin vaimo lähti lätkimään. Selitykset ”tää tekee välillä tätä” ja ”kyllä se vielä toimistolla pelitti” eivät enää riittäneet.

Ilmailualan työsuojelun infotilaisuudet

Suomen Ilmailumuseo, Tietotie 3, Vantaa, 23. ja 24.9.2010 klo 8.30–10.30.

■ Tervetuloa keskustelemaan ilmailualan työsuojelun ajankohtaisista aiheista ja tapaamaan ilmailualan työryhmän jäseniä. Tilaisuudessa on kahvitarjoilu.

Kohderyhmä

Tilaisuudet on tarkoitettu ilmailualalla toimiville työsuojelupäälliköille, -valtuutetuille, -varavaltuutetuille, -asiamiehille, -toimikuntien jäsenille ja työterveyshenkilöstölle.

Tervetulleita ovat myös linjaesimiehet ja kaikki muut ilmailualan ajankohtaisesta työsuojelusta kiinnostuneet.

Työturvallisuuskeskus TTK

Työturvallisuuskeskus on työmarkkinaosapuolten toimija, joka tuottaa työyhteisöille ajankohtaiseen tietoon perustuvaa koulutusta, tiedotusta, julkaisuja ja kehittämispalveluja, jotta työolot sekä työn terveellisyys, turvallisuus ja tulokellisuus paranisivat. Työturvallisuuskeskus ylläpitää lakisääteistä työsuojeluhenkilörekisteriä.

Ilmailuala on järjestäytynyt Työturvallisuuskeskuksen kuljetus- ja logistiikkaryhmään, ja toimii sen yhtenä yhteistyöryhmänä. Työryhmän tehtävänä on edistää alansa työturvallisuutta, työsuojeluyhteistyötä ja työelämän kehittämistyötä oman alansa työpaikoilla.

Ilmailualan työryhmä

Työryhmän jäsenet: **Sirpa Lappi**, Toimihenkilöunioni TU ry, **Petri Verronen**, Palvelualojen toimialaliitto ry, **Anna Melleri**, Finnair Oy ja **Pekka Kainulainen**, Ilmailualan Unioni IAU ry

Osallistumismaksu
Tilaisuus on maksuton.

Ilmoittautuminen

Tilaisuuteen ei tarvitse ilmoittautua.

Lisätietoa

Lisää tietoa TTK:n toiminnasta ja ilmailuryhmästä saat Internet-osoitteista www.ttk.fi ja www.ttk.fi/ilmailu.

Tilaisuuden vetäjänä toimii asiantuntija Mira Nokelainen, Työturvallisuuskeskus TTK.

UNIONIN ILMESTYMINEN 2010

Numero 5 ilmestyy 29.10.
aineisto toimitukseen 11.10.

Numero 6 ilmestyy 3.12.
aineisto toimitukseen 15.11.

ILMOITUSKOOT JA HINNAT (alv 0%)

koko sivu, 180 x 230 mm, 240 €
1/2 sivua, 180 x 115 mm, 120 €
2/6 sivua, 118 x 115 mm, 80 €
1/6 sivua, 57 x 115 mm, 40 €

KUVAKULMA

Arto Kujala

Sopisiko vähän pölyttää? On niin tärähtänyt olo ja päässä surraa.

Eräänä aamuna ihmettelimme, miksi sirkusalueella oli ylimääräisiä telttoja.

Pakkoruotsin poistamisen satoa vain korjailimme...

ERBJUDEN = TARJOTTU. FÖRBJUDET = KIELLETY.

© Samma Kallio

Ilmailualan Unioni IAU ry

John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI

Puhelin: (09) 4785 71 (vaihe)
faksi: (09) 4785 7250
sähköposti: etunimi.sukunimi@iau.fi
kotisivut: www.iau.fi

Puheenjohtaja Juhani Haapasaari (09) 4785 7220
Varapuheenjohtaja Reijo Hautamäki (09) 4785 7221
Liittosihteeri Juha-Matti Koskinen (09) 4785 7225
Sopimussihteeri Arto Kujala (09) 4785 7222
Työympäristösihteeri Pekka Kainulainen (09) 4785 7227
Taloussihteeri Ari Miettinen (09) 4785 7228

Jäsenasiat: Ari Miettinen (09) 4785 7228
jasenasiat@iau.fi

Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa

Toimisto on avoinna arkisin klo 9.00–14.00

osoite: Kaisaniemenkatu 10, 00100 HELSINKI
faksi: 09 47857 209

kassanhoitaja Paula Seppälä p. 09 47857 200
kassanhoitaja Sari Meling p. 09 47857 202
kassanhoitaja Mirva Tuomi p. 09 47857 203
kassanhoitaja Kari Kallio p. 09 47857 201

email: etunimi.sukunimi@iau.fi
kotisivut: www.irkatk.fi

M/S Baltic Princess kutsuu ITA ry:n reipas syysretki Tallinnaan 22.–23.10.2010

Ilmailutekniikan ammattiyhdistys ITA ry järjestää 22.–23.10.2010 risteilyn Tallinnaan. Risteilyn hinta on jäsenille 50€ ja seuralaiselle 80€. Hintaan sisältyy B2-luokan hyttipaikka ja 2 x Buffet ruokailu ja meriaamiainen. Paluumatkalla järjestetään yhteinen tilaisuus ammattiosaston jäsenille.

M/S Baltic Princess kutsuu viihtymään. Monipuolinen viihdetarjonta, upeat tanssiravintolat erityyppisine baareineen tarjoavat ikimuistoisia kokemuksia Itämeren aalloilla.

Risteily ohjelma

22.10.	17.00	Kokoontuminen länsisatamassa
	18.00	Buffet illallinen sis. ruokajuomat
	18.30	M/S Baltic Princess lähtee
23.10.	7.00–10.00	Meriaamiainen
	8.30–12.40	Maihinmeno ja laivaannousu
	13.00	M/S Baltic Princess lähtee
	13.30–15.00	Yhteinen tilaisuus ammattiosaston jäsenille
	14.45	Buffet lounas sis. ruokajuomat
	16.30	M/S Baltic Princess saapuu Helsinkiin

Sitovat ilmoittautumiset 23.9. mennessä itary001@gmail.com

Ilmoita viestissä nimesi ja syntymäaikasi.

Mahdolliset tiedustelut Esa Suokas puh. 050 392 6169. Paikkoja rajoitetusti. Maksu viimeistään 30.9. ITA ry:n tilille Sampo 800016-70341388 tai Finnairin huoltokonttoriin ITA ry:n tilille 215283.

Ota mukaan passi tai 1.3.1999 jälkeen myönnetty kuvallinen henkilökortti.

Tervetuloa!

Edustajiston syyskokous

Ilmailualan Unioni IAU ry:n edustajiston sääntömääräinen syyskokous pidetään perjantaina 19.11.2010.

Paikka: Kuljetusliittojen talon 2. krs., Merisali, John Stenbergin ranta 6, Helsinki.

Aika: Kokous alkaa klo 10.00.

Kokouksessa käsitellään IAU:n sääntöjen 7§ kokoukselle määrittämät asiat, sekä hallituksen kokoukselle esittämät muut asiat.

IAU ry:n hallitus

SSL ry ammattiosasto 10 kutsuu jäsenet

Sääntömääräiseen syyskokoukseen

**25.10.2010 klo 17.00 G18 SFV-Sali
Uudenmaankatu 17 D, 5 kerros
sisäänkäynti sisäpihalta**

Käsitellään sääntömääräiset asiat. Esitykset ensi vuoden johtokuntaan vaalivaliokunnalle 19.10.2010 mennessä.

Sitovat ilmoittautumiset ruokailua varten 17.10. mennessä email j.salonen@hotmail.com tai puh. 09 818 5951.

Huom. Mikäli olet tehnyt sitovan ilmoittautumisen, mutta et saavu paikalle, on ammattiosastolla oikeus periä ateriakulut. Ilmoitathan ajoissa, jos tulee este saapua tilaisuuteen.

TERVETULOA!

Amm.os.10 johtokunta